

kwartaaloverzicht
binnenlandse veiligheidsdienst

1^e kwartaal 1979

KWARTAALOVERZICHT

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

1e KWARTAAL 1979

I N D E X K W A R T A A L O V E R Z I C H T 1e KWARTAAL 1979

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

DDR-spionage in het buitenland

DDR-spionage in Nederland

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

Varianten van het communisme

Chinees en pro-Chinees communisme

Het trotskisme

Nederlandse pro-Chinezen minder pro-Chinees

De CPN tegen Bestek '81

De CPN in de strijd tegen kernwapens

III. MINDERHEDEN - ACTIVISME - TERRORISME

Molukkers: recente ontwikkelingen

Ontwikkelingen in de extreem rechtse sfeer

Publiciteit voor Slobodan M

Internationale conferenties tegen een geïntegreerd Europa

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

DDR-SPIONAGE IN HET BUITENLAND

Als gevolg van het overlopen naar het Westen van de medewerker van het DDR-Ministerie van Staatsveiligheid (Ministerium für Staatssicherheit, MfS) Werner STILLER zijn (vooral in het buitenland) tal van spionagezaken aan het licht gekomen. STILLER was voor zijn komst naar de Bondsrepubliek (BRD) onder andere werkzaam in de afdeling wetenschap en techniek van het MfS. Deze afdeling heeft tot taak via geheime medewerkers in het Westen ten behoeve van de DDR wetenschappelijke en technische informatie te vergaren, waarbij men zich niet beperkt tot gerubriceerde gegevens, maar ook voor niet-geheime gegevens van particuliere bedrijven en researchinstituten belangstelling heeft.

Op basis van de door STILLER geleverde informatie (hij droeg ook kennis van zaken van andere MfS-afdelingen) kon in diverse westerse landen, waaronder de BRD, Frankrijk, Zwitserland, een aantal DDR-agenten worden ontmaskerd. Deze agenten waren werkzaam op onder andere de volgende terreinen: atoom- en kernonderzoek, de electrotechniek, de ruimtevaart en schei- en natuurkundig onderzoek. Anderen, vooral secretaresses, waren werkzaam op politiek en militair gebied. Een tiental agenten kon worden gearresteerd. Een veelvoud vluchtte naar de DDR, voordat arrestatie kon plaatsvinden.

Hoewel het nog te vroeg is voor een volledige analyse van de resultaten van het overlopen van STILLER, is wel reeds duidelijk geworden dat het MfS agenten had en - naar moet worden aangenomen - ook na STILLER's defectie nog heeft in kringen van politici, ambtenaren, wetenschap, techniek, economie, bedrijfsleven, politieke partijen en nationale en internationale organisaties. Een aanzienlijk aantal van de onderkende agenten kwam oorspronkelijk uit de DDR of had daarmee nauwe relaties. Verschillenden van hen leefden in de BRD onder een valse identiteit. Zij behoorden tot de z.g. illegalen, ingesluisde geheime medewerkers van een DDR-inlichtingendienst.

Illustratief voor de niets ontziende werkwijze van het MfS is dat sommige agenten opdracht hadden contacten te leggen met niet meer zo jonge secretaresses van ministeries en internationale organisaties en de daaruit ontstane aanhankelijkheid en/of duurzame relatie (huwelijk, samenwonen e.d.) te benutten voor het verkrijgen van informatie.

DDR-SPIONAGE IN NEDERLAND

Bedrijfsspionage en aftocht van H.S. P. , een medewerker van Hoechst - Vlissingen

Als gevolg van het overlopen van STILLER kwam in Nederland tot nu toe één spionagegeval aan het licht. Op 29 januari 1979 vertrok plotseling z.g. in verband met ziekte van zijn moeder, dr. H.S. P. , één van de directeuren van Hoechst - Vlissingen, naar de DDR. In verband met "de ernst van de situatie" reisden enkele dagen later zijn vrouw en drie kinderen hem na. Vervolgens liet P. zijn werkgever weten dat hij zijn baan opzegde omdat hem in de DDR een hoogleraarschap was aangeboden (!).

P. was chemicus en sedert 1970 in dienst van Hoechst - Vlissingen. Als hoofd van de afdeling kunstvezels van dit bedrijf was hij vaak op reis o.a. naar West-Berlijn en de DDR, waar zowel hij als zijn echtgenote een gedeelte van hun jeugd hadden doorgebracht. Beiden hadden diverse familieleden en kennissen in de DDR. In hun woonomgeving in Nederland had men echter de indruk dat zij weinig of geen sympathie koesterden voor het DDR-regiem.

Nader onderzoek heeft uitgewezen dat moet worden aangenomen dat H.S. P. jarenlang bedrijfsgegevens heeft verstrekt aan het MfS. Of hij ook gegevens van andere aard heeft doorgespeeld wordt nader onderzocht. Tevens wordt getracht een beeld te krijgen van de wijze waarop P. zijn inlichtingenwerk verrichtte. Met name wordt een antwoord gezocht op de vraag of hij in het Westen helpers had.

Het echtpaar SCHADOCK wegens spionage veroordeeld

In het vorige kwartaaloverzicht zijn de inlichtingen-activiteiten van door de DDR ingesluisde geheime medewerkers beschreven. Als voorbeeld daarvan werd het echtpaar SCHADOCK genoemd, dat lange tijd in Amsterdam en Sittard woonde en in laatstgenoemde plaats

een kleine zaak dreef in verlichtings- en decoratie-artikelen. Beiden werden in december 1977 tijdens een verblijf in de BRD op verdenking van spionage gearresteerd. Het nader onderzoek naar hun activiteiten heeft ruim een jaar geduurd. Ondanks hun weigering daaraan mee te werken kwam vast te staan, dat zij in dienst waren van het Ministerium für Staatssicherheit (MfS) van de DDR en dat het onder andere tot hun taak behoorde inlichtingen te vergaren omtrent NAVO en AFCENT.

Op 25 januari 1979 vond te Düsseldorf het proces tegen het echtpaar plaats. De verdediging vroeg vrijspraak, aangezien de eventueel gepleegde inlichtingenactiviteiten niet op Duits grondgebied hadden plaatsgevonden. De aanklager achtte dit ongegrond, daar de inlichtingenactiviteiten waren gericht tegen onder andere de NATO, waarvan ook de BRD deel uitmaakt. Tegen de man werd 2 jaar en 9 maanden geëist, tegen de vrouw 2 jaar en 6 maanden. De uitspraak van het Gerechtshof was conform de eis.

De verwachting is, dat het echtpaar, na het uitzitten van de straf, zal terugkeren naar de DDR.

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

VARIANTEN VAN HET COMMUNISME

Inleiding

Het huidige internationale communisme is geen onverdeelde eenheid. Het bestaat uit een aantal stromingen waarvan er in het onderstaande drie aan de orde zullen komen: het sowjetcommunisme, het chinese communisme of "maoïsme" en het zg. trotskisme. Deze drie stromingen hebben ondanks hun verschillen een gemeenschappelijke basis: de gedachte van MARX, ENGELS en LENIN en streven naar de vestiging van het wereldcommunisme.

MARX, ENGELS en LENIN

Karl MARX en Friedrich ENGELS kwamen op basis van een analyse van de maatschappelijke verhoudingen in de vorige eeuw met zijn opkomend kapitalisme, zijn groeiende arbeidersklasse (het proletariaat) en de ellendige omstandigheden waarin deze arbeiders verkeerden tot de overtuiging dat het proletariaat zich daarvan zou kunnen bevrijden. Hun conceptie werd o.a. neergelegd in het in 1848 verschenen Communistisch Manifest.

Het proletariaat, dat door de ontwikkelingen van het kapitalistisch stelsel zou uitgroeien tot de grootste maatschappelijke klasse, zou zich via een sociale revolutie ontworstelen aan de uitbuiting van het kapitalisme. Deze revolutie, die volgens MARX en ENGELS overigens onder bepaalde omstandigheden ook vreedzaam zou kunnen verlopen, zou wetmatig voortvloeien uit de toenemende klassentegenstellingen. Op weg naar de revolutie werd een taak toegedacht aan een democratisch georganiseerde arbeiderspartij die zich zou moeten inzetten voor directe belangenbehartiging. Deze arbeiderspartij stond nog ver af van LENIN's conceptie van de voorhoedepartij die de arbeidersmassa's moet sturen en leiden. Naar het inzicht van MARX en ENGELS zou de revolutie uiteindelijk resulteren in de politieke heerschappij voor de arbeidersklasse, de zg. dictatuur van het proletariaat. Tijdens de korte overgangperiode van deze dictatuur moet de maatschappij zo worden omgevormd, dat de productiemiddelen in handen van "gemeenschappen van vrije producenten" komen. Dan zal de "klassenloze communistische samenleving" tot stand zijn gebracht, waarin klassenverschillen en overheersing

van de ene klasse door de andere zullen zijn uitgebannen. Dan zal ook het staatsgezag verdwijnen en de mens, die deel uitmaakt van dit nieuwe systeem, zich geestelijk en lichamelijk volledig vrij kunnen ontwikkelen. In het streven naar dit doel zal het proletariaat uit alle landen - aldus de grondleggers van het marxisme - vanuit een gemeenschappelijk klassebewustzijn tot internationale samenwerking komen.

LENIN, de strateeg en tacticus van de Oktoberrevolutie en de stichter van de Sowjet-Unie, heeft voortgebouwd op MARX en ENGELS. Op een aantal punten heeft hij de theorie veranderd, omdat hij de revolutie wilde bespoedigen en de wetmatige ontwikkelingen niet lijdelijk wilde afwachten. Een belangrijke LENIN-aanpassing betreft de rol van de partij. Voor LENIN moet een dergelijke partij - niet democratisch maar centralistisch georganiseerd en bestaande uit wat hij beroepsrevolutionairen noemde - zich niet inzetten voor de directe arbeidersbelangen maar voor de ontwikkeling van het politieke bewustzijn onder de arbeidersmassa's en daarin als voorhoede leiding geven.

Terwijl het voor MARX en ENGELS vaststond dat de (mogelijk ook vreedzame) revolutionaire omwenteling zou voortkomen uit de economische en de sociale omstandigheden, was voor LENIN een succesvolle socialistische revolutie afhankelijk van een gunstige politieke situatie. Volgens hem moest de partij ervoor zorgen dat dit gunstige klimaat ontstond. Hij was voorts van mening dat de omwenteling zelf slechts met geweld (i.c. door een gewapende opstand) zou plaatsvinden.

LENIN koesterde ook andere opvattingen over de "dictatuur van het proletariaat". Waren MARX en ENGELS van mening dat deze dictatuur slechts gedurende een zeer korte overgangperiode zou moeten worden uitgeoefend, stond LENIN een veel langduriger dictatoriale fase voor ogen. Volgens hem kon deze dictatuur pas worden opgeheven als er geen gevaar meer was dat de socialistische samenleving zou kunnen terugglijden in het kapitalisme.

LENIN heeft de theorie van MARX en ENGELS ook nog aangepast op het punt van de "klassenloze communistische samenleving". Deze zou niet rechtstreeks maar slechts via de tussenfase van het socialisme bereikt worden, een fase waarin de "werkers" nog "loon naar prestatie" zouden ontvangen. Het einddoel - d.w.z. de klassenloze communistische samenleving, waarin ieder "loon naar behoefte" zal ontvangen - zou tenslotte pas na een groeiproces tot stand komen.

In de zg. socialistische fase moet de staat nog blijven bestaan en het beheer hebben over de productiemiddelen. De economie moet worden geleid via een systeem van centrale planning. Aan de "humanistische" component van de theorie van MARX en ENGELS, opheffing van de "vervreemding" en "bevrijding van de menselijke persoonlijkheid", heeft LENIN nauwelijks aandacht besteed. Wat hij heeft gedaan - vóór de Oktoberrevolutie van 1917 en ook daarna - is de theorie aanpassen aan de realiteit van de Russische omstandigheden, waarbij hij overigens zeker de laatste jaren van zijn leven anders dan zijn opvolger STALIN, de wijze, waarop de revolutie in Rusland plaatsvond, niet tot dogma heeft verheven.

Het Sowjetcommunisme

De opvattingen van LENIN vormen nog steeds de basis voor het huidige orthodox Sowjetcommunisme of - zoals het in de Sowjet Unie zelf wordt genoemd - het "wetenschappelijk socialisme". In de loop der jaren zijn daar overigens wel wat aanpassingen in aangebracht, waarin met name STALIN de hand heeft gehad. Hij keerde zich b.v. anders dan zijn rivaal TROTSKI tegen de idee van een permanente wereldrevolutie, koos voor de opbouw van het socialisme in één land en stelde proletarisch internationalisme gelijk aan onvoorwaardelijke ondersteuning van de Sowjetstaat. De revolutionaire élitepartij van LENIN verwerd tot een bureaucratisch machtsapparaat.

De leninistische revolutieleer met als doel de internationale revolutionaire maatschappijverandering tot stand te brengen werd onder STALIN tot een ideologie waarin dit einddoel vrijwel synoniem werd met de uitbouw van de macht en de autoriteit van de Sowjetstaat en van de Sowjetpartij met STALIN als de grote leider. Deze ideologie moest het dictatoriale, bureaucratische en centraal geleide Sowjetsysteem en de dictatuur van een nieuwe élite rechtvaardigen.

Na de dood van STALIN (1953) werd er weliswaar onder CHROESTSJOW (tot 1964) "gedestaliniseerd", maar dit proces bleef beperkt tot een veroordeling van de persoonsverheerlijking van STALIN en een reeks door hem begane misdaden en leidde slechts tot kleine hervormingen.

Er werden echter geen belangrijke consequenties getrokken met betrekking tot het Sowjetrussische model zelf: het systeem bleef ongewijzigd.

Extern had de destalinisatie overigens wel gevolgen doordat zij een grotere differentiatie binnen het communistisch wereldsysteem veroorzaakte.

Vrij directe consequenties van de destalinisatie waren o.a. de Hongaarse opstand van 1956, de autonome opstelling van de Chinezen en het Tsjechoslowaakse model van DUBCEK.

Voorzover deze ontwikkelingen zich binnen het CPSU-machtsbereik voordeden, werden zij wel de kop ingedrukt. De onderdrukking van de Hongaarse opstand en de WP-inval van 1968 in Tsjechoslowakije zijn daar de sterkste voorbeelden van.

De ontwikkelingen in de Sowjetideologie sinds LENIN zijn overigens niet zeer ingrijpend geweest. Het einddoel, de "klassenloze communistische samenleving" en de "vestiging van het wereldcommunisme" wordt in Sowjet-theoretische geschriften nog onverkort onderschreven. De Sowjet-Unie, die op weg is naar deze communistische samenleving, bevindt zich weliswaar nog steeds in de "socialistische fase", maar is daarbij toch verder gevorderd dan de andere "socialistische regiems". De Sowjet-Unie is immers - zoals in de grondwet van 1977 staat - niet langer een dictatuur van het proletariaat, maar "een socialistische staat van het volk". Wat de vestiging van het wereldcommunisme betreft, menen de Sowjetideologen tegenwoordig dat CP-en in niet-socialistische landen de "socialistische revolutie" zowel met vreedzame als niet-vreedzame middelen kunnen realiseren. De tactische keuze hangt af van de concrete omstandigheden in elk land. Een succesvolle "socialistische revolutie" moet in Sowjetopvattingen gevolgd worden door de "dictatuur van het proletariaat", de fase waarin onder leiding van de CP het verzet van de "uitbuitersklasse" moet worden onderdrukt en de socialistische omvormingen op economisch, sociaal, politiek en cultureel terrein moeten worden gerealiseerd. Het gebruik van geweld bij dit alles is - volgens Sowjetopvattingen - in deze fase onvermijdelijk.

De CP - die zoals eerder gesteld de leidende rol te spelen heeft in het streven naar de communistische samenleving - is georganiseerd volgens het principe van het democratisch centralisme. Dit betekent formeel weliswaar dat alle organen - van laag naar hoog - worden gekozen en dat de gekozen functionarissen verantwoording hebben af te leggen aan de lager geplaatste partijorganen, maar in de praktijk komt het erop neer dat de partijtop het beleid bepaalt. Lagere organen zijn verplicht de besluiten van hogere uit te voeren, verzet daartegen is verboden, fractievorming is uit den boze. In de Sowjet-Unie wordt dit organisatieprincipe niet alleen binnen de partij, maar - zoals de grondwet vermeldt - ook binnen de staat toegepast. Dit gekoppeld aan de erkenning van de leidende rol van de partij in de Sowjetstaat geeft de CPSU een allesoverheersende positie.

Krachtens oude principie van het "proletarisch internationalisme" claimt de CPSU als sterkste en meest ervaren partij niet meer formeel maar toch nog wel feitelijk een leidende rol ook binnen het totaal van CP-en. Op basis hiervan zijn deze gehouden tot samenwerking met en trouw aan Moskou. Het "proletarisch internationalisme" vindt zijn staatkundige toepassing in het z.g. "socialistisch internationalisme", dat de socialistische landen verplicht tot trouw en volgzzaamheid aan de Sowjet-Unie en als het leidend beginsel geldt binnen samenwerkingsverbanden als Comecon en Warschau-pact. In dit "socialistisch internationalisme" vindt ook de "leer van de beperkte soevereiniteit" (de BREZJNEW-doctrine) haar rechtvaardiging, de doctrine die "socialistische landen" verplicht tot ingrijpen in "socialistische broederlanden" als daar de zaak van het "socialisme" in gevaar is.

Samenvattend komt het erop neer dat de CPSU zich op het standpunt stelt dat zij de leidende rol te vervullen heeft, zowel nationaal als internationaal. Zij acht haar ervaringen maatgevend voor de manier waarop CP-en, in hun concrete situatie eenmaal (vreedzaam of niet-vreedzaam) aan de macht gekomen, het "socialisme" in hun land moeten opbouwen. De "dictatuur van het proletariaat" is daarbij voor langere tijd onvermijdelijk. Het gebruik van geweld is in deze fase allerminst uitgesloten.

Een aan de macht gekomen CP moet naar Sowjetopvattingen uiteraard de leidende rol van de CPSU erkennen en zelf binnen nationaal verband de voorhoederol spelen. Organisatorisch moet zij zich baseren op het principe van het "democratisch centralisme" welk principe ook zal gelden in de relatie met b.v. nationale staatsorganen.

- - -

CHINEES EN PRO-CHINEES COMMUNISME

Het communisme in China is in oorsprong identiek aan de orthodoxe marxistisch-leninistische doctrine zoals die hiervoor in de vorm van het Sovjetmodel aan de orde is geweest. Zuiver inhoudelijk is het nimmer principieel noemenswaardig van de grondleer afgeweken, al heeft de Chinese partijideologie wel in de loop der tijd en praktisch van meet af aan soms andere accenten gelegd. Het ontstaan van een (nochtans niet wezenlijk verschillende) Chinese variant hield verband met specifieke historische, geografische en maatschappij-traditionele invloeden. Het communisme had in China bijvoorbeeld een van oudsher sterk revolutionaire agrarische voedingsbodem.

Het is vooral MAO Zedong (MAO Tse-tung 1893 - 1976) geweest die, zodra hij de Chinese Communistische Partij (opgericht op 1 juli 1921) in ideologisch opzicht domineerde, het nationale karakter in theorie en praktijk - in de oorlog tegen Japan en de burgeroorlog tegen de Nationalisten - gestalte gaf. Geheel in overeenstemming met MAO's persoonlijkheid ontwikkelde het Chinese communisme zich tot een uiterst militante, populistische beweging. Met name na de stichting van de Volksrepubliek (1 oktober 1949), toen de CCP regerende partij werd en het communisme staatsideologie, werd MAO's individuele invloed steeds overheersender. Tenslotte leidde het in de jaren '60 tot de toevoeging van het begrip "MAO Zedong Denken" aan het traditionele "marxisme-leninisme", als een aanduiding van de creatieve uitbreiding die de man aan de basisleer heette te hebben gegeven. (Buiten China gesimplificeerd tot de in de Volksrepubliek zelf overigens nooit gebezigde term "maoïsme").

Na het overlijden van MAO in 1976 vormde zich binnen de partijleiding een min of meer eenstemmige groep die zich al vrij snel onttrok van radicale dogmatische tegenstanders, het roer omgooide en met een ambitieus en pragmatisch moderniseringsbeleid thans op diverse terreinen de achterstand, opgelopen in het met vele interne strubbelingen doortrokken tijdperk-MAO, trachtte in te halen. Aangezien de nieuwe leiding, met partijvoorzitter HUA Guofeng (HUA Kuo-feng) als MAO's opvolger, daarbij heeft af te rekenen met talloze als negatief ervaren effecten en instellingen die als "revolutionaire verworvenheden" duidelijk het product waren van het visionaire en avontuurlijke "MAO Zedong Denken", is men genoodzaakt geweest de onfeilbaarheid van laatstgenoemde aan te tasten en zijn rol binnen het Chinese communisme als situatie en tijdgebonden te relativiseren. De indruk die wellicht mocht zijn ontstaan

dat het modernere, zakelijke beleid van nu tenslotte ook aan het leiden is tot principiële wijzigingen van de orthodoxe leer is desalniettemin vals. In feite is nog op geen enkel punt bij de CCP van enige afwijking van de marxistisch-leninistische beginselen sprake. Integendeel, zij lijkt zich steeds meer slechts van specifiek Chinese accenten te ontdoen.

Voorzover het de ideologische kant van de zaak betreft is het Sino-Sowjet geschil, de levensgrote tegenstelling die de internationale communistische beweging sedert de beginjaren '60 openlijk verdeeld houdt en diverse partijen tot een gevarieerde, autonome en derhalve soms controversiële opstelling brengt, eerder een conflict als gevolg van andere interpretaties van beginselen dan van radicale afwijking van die beginselen.

Fundamentele documenten voor een beschouwing van wat Peking en Moskou ideologisch onderscheidt zijn de Chinese partijpublicaties over "De historische ervaring van de dictatuur van het proletariaat" uit 1956, de brochure "Leve het Leninisme" van 1960 en de open brief aan de CPSU, getiteld "Een voorstel voor de algemene lijn van de internationale communistische beweging" van 1963.

Eerstgenoemde publicaties waren een reactie op de eerder dat jaar ingezette en naar de mening van de Chinese communisten door CHROESTJTSJOW te ver doorgevoerde kritiek op STALIN. Peking zou nadien kritiek hebben op de afschaffing van de dictatuur van het proletariaat in de Sowjet-Unie en de uitroeping van de CPSU als partij "van het gehele volk" (i.p.v. "van het proletariaat"), als zijnde voorbarige stappen waarmee de noodzaak van blijvende waakzaamheid tegen kapitalistische tendenzen en voortdurende klassenstrijd werd ontkend. De Chinezen maakten ook grote bezwaren tegen de door CHROESJTSJOW gepropageerde politiek van "vreedzame coëxistentie", die volgens hen indruiste tegen de behoefte die de wereld heeft aan een - in hun ogen onvermijdelijk gewelddadige - revolutie. Veroordelingen van dwalingen als deze, later door Peking "revisionistisch" en "capitulationistisch" genoemd, bleven aanvankelijk binnenskamers en, voorzover er over dergelijke thema's werd gepubliceerd, versluierd.

Pas tussen 1960 en '63 zouden de tegenstellingen als een conflict in de openbaarheid raken, dit, naar later is gebleken, nadat nog diverse keren vergeefs was getracht de eenheid te bewaren in overleg op hoog niveau. De publicatie van doctrinaire artikelen in het Chinese partijtheoretisch orgaan "Rode Vlag" van 21 april 1960 onder de titel "Leve het Leninisme" kon al worden beschouwd als het eerste duidelijke teken van de meningsverschillen en de harde, dogmatische lijn van de CCP.

Gedurende de daaropvolgende jaren bracht de open tegenstelling tussen de beide grootste partijen binnen de internationale communistische beweging het socialistische kamp in heftige beroering. Beide trachtten bij de overige CP-en voor hun argumenten gehoor te vinden en de Chinese pogingen betekenden een regelrechte aanslag op de leidende rol van de CPSU binnen de beweging. Moskou trok van leer tegen de dogmatisch-stalinistische Albanese communisten, daarmee indirect de CCP aanvallend (waardoor beide belaagde partijen, naar thans blijkt tijdelijk, in één kamp belandden), terwijl Peking via veroordelingen van het "modern-revisionisme" van de Joegoslavische communisten uithaalde naar de CPSU. De scheuring die zich in de beweging als gevolg van deze Sino-Sowjetcontroverse zou voltrekken tekende zich duidelijk af in de Chinese open brief aan de CPSU over de "Algemene Lijn" (van 14 juni 1963).

In die brief kwam de Chinese partij tot een in 25 punten samengevatte opsomming van de ideologische geschillen. Hoofdthema's waren:

- de beschuldiging dat de Sowjetleiders de noodzaak van een wereldrevolutie ontkenden;
- de veroordeling van het principe van "vreedzame coëxistentie" en de afwijzing van de mogelijkheid van een vreedzame overgang naar het socialisme;
- de ontkenning van het hieruit voortvloeiende standpunt dat de tegenstellingen tussen kapitalisme en socialisme alleen door een economische wedloop zouden kunnen verdwijnen;
- het bestrijden van de opvatting dat de vastberadenheid bij de verdediging van één staat (de Sowjet-Unie) de toetssteen voor het proletarisch internationalisme diende te zijn;
- een pleidooi voor alle vormen van strijd, ook de gewapende, als middel voor de revolutionaire arbeiders in de kapitalistische landen om aan de macht te komen;
- de vermaning dat de mens de beslissende factor blijft en kernwapens niets wijzigen aan de wetten van de klassenstrijd of de aard van imperialisme en reactie;
- de visie dat de strijd tegen binnen- en buitenlandse klassevijanden voortduurt nog lang nadat het proletariaat in een land de macht heeft gegrepen;
- de hieruit volgende conclusie dat afschaffing van de dictatuur van het proletariaat (nog vóór de hoogste fase van het communisme is bereikt) en dus ook de uitroeping van een staat en een partij "van het gehele volk" ondenkbare, anti-marxistische Sowjetdwalingen zijn;

- de kritiek op wat men in de discussies tot dan toe had ervaren als de superieure houding van de CPSU-leiding binnen de internationale beweging.

Het zijn deze theoretische hoofdthema's die nog altijd de kern van het Sino-Sowjetconflict in het vlak van de ideologie uitmaken. De scherpe tegenstellingen in ideeën zouden in de loop van de jaren '60 echter ook een verlengstuk krijgen in de vorm van een verscherpt staatsgeschil. Wat in de tijd voorafgaande aan de controverse nog op "broederlijke" en "proletarisch internationalistische" wijze binnenskamers kon worden gehouden leidde nu tot regelrechte gewapende confrontaties. De Chinees-Sowjetrussische grensgevechten van 1969 zijn een voorbeeld van een dergelijke directe botsing, de actuele vijandelijkheden tussen de Volksrepubliek en Sowjetbondgenoot Vietnam en de Vietnamese overval op het Pekinggetrouwe Cambodja illustreren hoe ver de tegenstellingen ook indirect kunnen gaan.

Het Chinese wereldbeeld en het pro-Chinese communisme

De hierboven geschetste ontwikkelingen hebben China gebracht, of liever genoodzaakt tot een concrete vertaling van het staats- en ideologische geschil met Moskou in haar buitenlandse politiek. In de Chinese opvattingen had de wereldsituatie zich ingrijpend gewijzigd. Niet langer was er slechts sprake van één tegenstelling: die tussen kapitalisme (of imperialisme) en socialisme. Zowel het kapitalistische als het socialistische kamp was volgens Pekings analyse uiteengevallen, hetgeen resulteerde in een wereld waarin twee supermachten (de Sowjet-Unie en de Verenigde Staten) elkaar bevechten, waarin de geïndustrialiseerde landen van het Westen een dubbelzinnig soort middenpositie innemen en waarin de "rest" onder leiding van China, zich dient te beschouwen als de motor van het verzet tegen de anderen. De - volgens deze uitleg - groeiende agressie van het door Moskou aangevoerde ("sociaal-imperialistische") blok enerzijds en de verzwakking van de Verenigde Staten (zie Indochina π) anderzijds maken de tactische vorming van een gemeenschappelijk wereldomvattend front tegen de Sowjet-Unie als "hoofdvijand" mogelijk en noodzakelijk.

π) De bevestiging daarvan zagen de Chinezen in de zich al eerder aftekenende in het voorjaar van 1975 voltrokken Amerikaanse aftocht uit Laos, Cambodja en Vietnam.

Dit is globaal de theorie die, analoog aan het wereldbeeld dat er aan ten grondslag ligt, de "Drie Wereldentheorie" wordt genoemd en die officieel werd ontvouwd op de VN-Grondstoffenconferentie in april 1974. Tot de uitvloeiselen van deze theorie, die in wezen slechts aan anti-Sowjetisme prioriteit toekent, behoort aan de ene kant bijvoorbeeld de recente verzoening van China met de immers van Moskou zeer onafhankelijke Joegoslavische communisten, tegen wie in het conflict beginstadium nog zo fel tekeer was gegaan. Aan de andere kant betekende de Chinese strategie voor de Albanese CP, die de Sowjet-Unie en de Verenigde Staten onveranderd als even geduchte hoofdvijanden wenste te blijven zien, de opzegging van een uit datzelfde beginstadium daterende hechte band met Peking.

De breuk tussen de Chinese en Albanese communisten, een proces dat zich afspeelde in de loop van 1976 - '77, had directe gevolgen voor de over de gehele wereld verspreide menigte pro-Chinese splinterpartijen die, vanwege de toevoeging "ML" (marxistisch-leninistisch) aan hun naam: "ML-partijen" plegen te worden genoemd. De "ML-beweging" op zich was overigens het product van de vrijwel volledig mislukte poging van de CCP om in het Sino-Sowjetconflict de orthodoxe CP-en op haar hand te krijgen en van het uit die frustratie voortgekomen streven om in ieder land de vorming van een pro-Chinese spreekbuis te bevorderen. De "ML-beweging", die numeriek bijna nergens ooit veel heeft voorgesteld en sinds haar ontstaan (ruwweg 1963 - '64) van slechts een onvoorstelbare verdeeldheid heeft blijk gegeven, is na de Sino-Albanese breuk internationaal in een pro-Chinees en een pro-Albanees kamp gescheiden.

Ook in ons land, waar we te maken hebben met een zestal relatief kleine, invloedarme tot de "ML-beweging" gerekende partijen en groeperingen, heeft deze ontwikkeling op bescheiden schaal gevolgen gehad.

(Voor een nadere beschouwing hiervan, zie elders in dit kwartaaloverzicht.)

HET TROTSKISME

De laatste variant van het communisme die in deze beschouwing nog ter sprake moet komen is die van het trotskisme. Hij ontleent zijn naam aan Lev Davidovitch BRONSTEIN, beter bekend als Leon TROTSKI (1879 - 1940), die met STALIN behoorde tot LENIN's naaste medewerkers. Van alle bolsjewisten die na LENIN's dood het slachtoffer werden van de vestiging van STALIN's alleenheerschappij in de Sowjet-Unie, is hij de enige die een beweging heeft nagelaten.

Laten het Sowjet- en het Chinese communisme zich zowel in theorie als in toepassing bestuderen, het trotskisme is tot op heden slechts een revolutionaire theorie gebleven, die overigens haar inhoud mede ontleent aan TROTSKI's kritiek op het Stalinistisch model van het communisme in toepassing.

Internationaal is de beweging georganiseerd in de in 1938 gevormde 4e Internationale. *) Het trotskisme wordt dan ook vaak met de term 4e Internationale aangeduid. Hoewel de beweging numeriek niet sterk is, mondiaal in de orde van duizenden, is haar invloed relatief groot. Haar radicale, militante karakter spreekt vooral jongeren aan.

De institutionalisering van de beweging vond plaats in 1938, maar de beweging zelf ontstond direct na de dood van LENIN, toen TROTSKI zich aan het hoofd van een "Linkse Oppositie" binnen de CPSU alsook in de Comintern verzette tegen de bureaucrativering van de partij en tegen STALIN's opvatting dat de Sowjetstaat onder opschorting van de revolutie elders in de wereld moest worden uitgebouwd tot bastion van het communisme, dat in een later stadium het slagen van de revolutie elders zou kunnen verzekeren. Deze beide geschilpunten hebben een stempel gedrukt op het karakter van het trotskisme.

Wereldrevolutie

Meer marxistisch in de zin van het revolutionaire concept van de grondlegger en in essentie meer internationaal dan het Sowjet-communisme, streeft

*) De Eerste Internationale werd in 1864 in Londen gevormd, maar bestond slechts tot 1876. De 2e werd opgericht in 1889 en de 3e, een afsplitsing daarvan, was de Communistische internationale of Comintern, die LENIN in 1919 vormde en STALIN in 1943 als "geste" jegens zijn burgerlijke geallieerden in de 2e Wereldoorlog ontbond.

het trotskisme de permanente wereldrevolutie na. Omdat de bureaucrativering van de CPSU (en nu ook die van de CP-en der satellietstaten van de Sowjet-Unie) geleid heeft tot het ontstaan van een van het proletariaat afgezonderde sociale laag: de bureaucratie als klasse, moet ook in deze misvormde arbeidersstaten volgens de trotskisten nog een revolutie plaatsvinden. De revoluties waaraan behoefte is, zijn dan ook verschillend van aard. Het trotskisme onderscheidt ze in koloniale (in de 3e wereld), proletarisch-socialistische (in de geïndustrialiseerde westerse landen), en politieke (in de Oostbloklanden). Ten aanzien van China is men niet tot een duidelijke formulering gekomen, mede omdat MAO zelf zijn tegenstanders in de CP-China ter wegzuivering het etiket bureaucraat opplakte.

Toch voelen aanhangers van de 4e Internationale zich, opmerkelijk genoeg, zulks in tegenstelling tot de "maoïsten", op ideële of sentimentele gronden verbonden met de Sowjet Unie. De erfenis van TROTSKI's bolsjewisme werkt kennelijk nog voldoende door om een gevoel van verwantschap in stand te houden. Zo worden trotskisten geacht zich in een eventuele "imperialistische oorlog" (d.w.z. een oorlog die kapitalistische machtsuitbreiding beoogt) te scharen aan de zijde der "Sowjet"-mogendheden.

Het "Overgangsprogram"

TROTSKI's fundamentele bijdrage aan de 4e Internationale is zijn "Overgangsprogram", een politiek credo dat teruggrijpt op MARX, ENGELS en LENIN, en vastlegt wat de beweging zich ten doel stelt. Doel is de communistische wereldmaatschappij. De huidige periode (dit gold zowel in 1938 als nu) is vóór-revolutionair. Zodoende is er nu behoefte aan een minimum-program: directe lotsverbetering van de arbeiders beogend, en straks - bij de vestiging van de heerschappij van het proletariaat - aan een maximum program.

Belangrijk is hierbij dat het zg. minimum-program een aantal "overgangseisen" bevat, die wel betrekking hebben op de lotsverbetering van de arbeiders, maar niet - in sociaaldemocratische zin - beogen de kapitalistische orde te hervormen, deze integendeel beogen te ondermijnen en uiteindelijk omver te werpen.

Tendensrecht

Het trotskisme hanteert het democratisch centralisme als organisatie-principe, maar heeft daarin een nuance aangebracht: het zg. tendensrecht dat zowel secties als individuele leden de mogelijkheid verschaft een minderheids-standpunt in te nemen, uit te dragen en te verdedigen tot aan een wereld- of nationaal congres, waarvan beslissingen voor alle secties resp. leden bindend zijn. Dit wil zeggen dat fractievorming tijdelijk is toegestaan en periodiek opgeheven wordt. In de praktijk is het er op neergekomen dat het tendensrecht dit tijdelijke karakter verloren heeft en het bijzonder moeilijk is geworden het centralistische element van het democratisch centralisme internationaal tot gelding te brengen. Zodoende wemelt het in de 4e Internationale van tendenzen, waarbij zich het merkwaardige verschijnsel voordoet dat het "Internationale Secretariaat", het dagelijks bestuur van de Internationale, gekozen uit het "Internationaal Executief Comité", dat tussen twee wereldcongressen de hoogste autoriteit is, ook een "tendens" is.

Waar het uiteraard op neer komt, is dat het trotskisme - anders dan het Sowjetcommunisme - geen bastion kent, dat zich kan opwerpen als "leidend centrum" en de machtsmiddelen heeft om althans een groot deel van de beweging in het gareel te houden. De uniformiteit in het Sowjetcommunisme is bij lange na niet meer wat het geweest is, maar het trotskisme is nooit monolitisch geweest

Intredepolitiek

Een typisch trotskistisch begrip verdient hier nog aanduiding. Tijdens het 3e wereldcongres van de 4e Internationale in 1951 werd besloten tot de "Intredepolitiek". Dit hield in dat de diverse nationale secties tijdelijk werden ontbonden en dat de leden bestaande massa-partijen c.q. organisaties zouden infiltreren. De onderlinge band tussen de leden van de secties moest blijven bestaan. In feite was er van ontbinding als zodanig geen sprake. De sectie dook onder in de "illegaliteit".

Welke partijen geïnfiltreerd moesten worden, hing af van de stand van zaken in de massa-beweging in elk land. Waar communistische partijen voldoende ahang hadden (bijv. Frankrijk en Italië), moest getracht worden in deze partijen

in te treden. Waar reformistische partijen de politieke meerderheid van de arbeidersklasse vertegenwoordigen, moesten die worden gepenetreerd. In Nederland betekende dit dat de P.v.d.A. het doelwit was. Waar noch het een noch het andere het geval was, zoals in verschillende landen in Zuid Amerika, moest onafhankelijk te werk worden gegaan. In alle gevallen moesten de trotskisten handelen als de revolutionaire leiding van de massa.

De gevolgen van deze politiek waren desastreus voor de 4e Internationale, en het 9e wereldcongres draaide de beslissing in 1969 dan ook terug. Heimelijke pogingen om de leiding in handen te krijgen in bestaande organisaties zijn echter - zij het op veel kleinere schaal, maar dan doelgerichter - blijven plaatsvinden.

Huidige situatie

Het verlaten van de Intredepolitiek is vooral noodzakelijk geweest omdat de behoefte aan kadervorming urgent werd. Hiertoe moest de beweging zich als zodanig sterk trachten te profileren. De jaren tussen 1970 en 1979 zijn dan ook gekenmerkt door een intensieve propagandistische activiteit van en voor de beweging. Verwacht wordt echter dat het 11e wereldcongres dat in november van dit jaar zal worden gehouden de proletarische revolutie als urgente taak zal aanwijzen. In het kader hiervan zal opnieuw meer nadruk worden gelegd op de infiltratie van sociaal democratische en communistische partijen.

= = =

NEDERLANDSE PRO-CHINEZEN MINDER PRO-CHINEES

Het aantal Nederlandse organisaties dat kan worden aangeduid als pro-Chinees communistisch, is het afgelopen jaar beduidend teruggelopen en zal waarschijnlijk binnen afzienbare tijd nog verder afnemen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door het fuseren van sommige van deze groeperingen, anderzijds doordat enkele andere zich bewust afkeren van de Chinese variant op het marxisme-leninisme.

Deze ontwikkeling kwam op gang na de presentatie door de CP-China van de zgn. Drie Werelden Theorie in 1974. In het kader van deze wereldanalyse werd door de CP-China druk uitgeoefend op de maoïstische partijen in de wereld om, op basis van de gemeenschappelijke ideologie op nationaal niveau tot eenheid te komen. De bestaande verdeeldheid deed immers afbreuk aan de geloofwaardigheid en de juiste uitvoering van de taken van de marxisten-leninisten (zoals zij zich onveranderlijk blijven noemen).

De implicaties van aanvaarding van de Drie Werelden Theorie door de nationale m.l.-partijen, met name de positieve houding ten opzichte van "kapitalistische instrumenten" als NATO en EEG, betekenen een ernstige inbreuk op de traditionele strijd tegen het kapitalisme. Dit gevoegd bij de huidige pragmatische opstelling van de CP-China, had en heeft een frustrerende werking op de bestaande en potentiële aanhang.

KAO-ml en KEN-ml

De Chinese druk heeft in Nederland inmiddels metterdaad één fusie opgeleverd: in mei 1978 werd de Kommunistische Arbeiders Organisatie/marxistisch-leninistisch (KAO-ml) opgericht. In deze nieuwe organisatie verenigde zich een drietal splintergroeperingen, te weten de Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten (BNML), de Kommunistische Arbeiders Organisatie (KAO) en de Kommunistische Kring Breda ml (KKB-ml), met een totaal ledental van waarschijnlijk niet meer dan 50.

De KAO-ml trachtte na haar oprichtingscongres onmiddellijk gelijkgezinde groeperingen in Nederland in het fusieproces te betrekken. Voor wat betreft de KEN-ml (Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland-ml) lijkt de KAO-ml binnen afzienbare tijd daarmee resultaten te zullen boeken. Een gezamenlijke verklaring van oktober 1978 in de respectieve partijorganen "Rode Vlag" en "Rode Tribune", waarin "het streven naar organisatorische eenheid" bekend gemaakt werd, gaf aan deze toenadering een officieel tintje.

Ondanks het teruglopen van haar ledental tot ongeveer honderd blijft de KEN-ml politiek de meest belangrijke organisatie van deze twee potentiële fusiepartners. In de nieuwe combinatie zullen de KEN-ml-leden dan ook hoogstwaarschijnlijk de boventoon gaan voeren.

Een door KEN-ml en KAO-ml nieuw te vormen organisatie draagt overigens de kiemen voor interne tegenstellingen al in zich. Binnen de KEN-ml is de ideologische strijd tussen studenten/intellectuelen en arbeiders welhaast traditie geworden. Verschillende uittredingen van arbeidersfracties getuigen hiervan.

Aangezien de aanhang van de KAO-ml voornamelijk uit arbeiders en die van de KEN-ml overwegend uit studenten bestaat, ligt voortzetting van deze strijd binnen de nieuwe combinatie voor de hand.

Intussen is op allerlei terreinen al samenwerking tussen KEN-ml en KAO-ml tot stand gekomen. Hoogtepunt van activiteiten was de vooral door de KEN-ml beheerste campagne "Denk aan Praag '68" ter herdenking van de Warschau Pact invasie in Tsjechoslowakije in 1968. Behalve voor feitelijke anti-Sowjet-propaganda trachtte de KEN-ml deze actie te benutten voor ledenwinst en goodwill bij allerlei andere politieke groeperingen. Niets daarvan werd echter bereikt hoewel de diverse manifestaties in het kader van de actie relatief veel publiciteit kregen.

In verband met de recente gebeurtenissen in Kampuchea (Cambodja) - waar de pro-Chinese regering werd verdreven ten gunste van een pro-Vietnamees (en dus pro-Russisch) bewind - werd in januari 1979 het Kampuchea Komitee (KK) opgericht, dat zich ten doel stelt de Chinese visie op deze gebeurtenissen te propageren. Bij de oprichting van het Komitee werd een belangrijke rol gespeeld door oud-activisten van een vroegere KEN-ml-mantelorganisatie, het Landelijk Vietnam Komitee (LVK), zodat het niet te verwonderen was dat de KEN-ml spoedig een overheersende invloed in het KK bleek uit te oefenen.

De belangrijkste organisatie waarin de KEN-ml haar politieke invloed kan doen gelden blijft evenwel de Vriendschapsvereniging Nederland-China (VNC). Liefst zes van de negen leden van het Dagelijks Bestuur van deze vereniging zijn lid van de KEN-ml. De vereniging, die meer dan 1000 leden telt, houdt zich door middel van bijeenkomsten en de uitgave van een tijdschrift bezig met informatieverstrekking over de Volksrepubliek China en organiseert bijvoorbeeld dit jaar een 25-tal reizen naar dit land.

Splintergroeperingen

Naast de KEN-ml en de KAO-ml kan ook de Groep Marxisten-Leninisten (GML) ideologisch tot de echt pro-Chinese groeperingen gerekend worden. De politieke verschillen met de KEN-ml, waarvan zij zich in 1976 afscheidde, zijn marginaal;

de oorzaken van de breuk moeten meer op het persoonlijke vlak worden gezocht. Op grond van deze persoonlijke geschillen ligt aansluiting van de GML bij de KEN-ml en KAO-ml vooralsnog niet in de lijn der verwachtingen. De GML, die slechts enkele tientallen leden telt, heeft haar aanhang voornamelijk in Amsterdam en Rotterdam en ontplooit verder enige activiteit bij Hoogovens.

De Marxistisch-Leninistische Partij van Nederland (MLPN), die jarenlang de enige door de CP-China "erkende" marxistisch-leninistische partij in ons land was, is inmiddels ten prooi gevallen aan ernstige interne geschillen. Deze lijken haar definitief uit te schakelen als factor van belang in de pro-Chinese beweging.

In het ideologisch geschil tussen de CP-China en de Albanese Arbeiders Partij (AAP) heeft slechts één Nederlandse groepering de zijde van de AAP gekozen nl. het Aktiecomité van Revolutionaire Communisten/ml (ARC/ml). Het ledental en de waargenomen activiteiten van deze organisatie, die zich ook wel onder andere namen manifesteert, zijn overigens gering.

SP

Naast de genoemde organisaties is ook de Socialistiese Partij (SP) altijd tot de maoïstische sfeer gerekend. Dit omdat de SP haar oorsprong heeft in de KEN-ml, waarvan zij zich in 1971 afscheidde. Door de Chinese Drie Werelden Theorie niet te onderschrijven heeft de SP zich echter bewust ideologisch van de pro-Chinese beweging geïsoleerd. Zij onderhoudt, voorzover bekend, sinds 1975 dan ook geen relaties meer met binnen- of buitenlandse groeperingen met een maoïstisch karakter.

Hoewel in het partijorgaan "De Tribune" en op partijbijeenkomsten weinig plaats wordt ingeruimd voor ideologische vraagstukken, zijn de filosofische en organisatorische principes van de SP expliciet marxistisch-leninistisch gebleven. De tegenwoordige SP kan het best worden aangeduid als een "orthodox" communistische partij.

De SP, die ca 800 actieve leden telt, presenteert zich als een echte "actiepartij" ten behoeve van de belangen van "de gewone man". Door de "economische strijd" met het kapitalisme aan te gaan zal op den duur, volgens de SP, een revolutionaire situatie ontstaan, die uiteindelijk de ondergang van het kapitalisme zal inluiden. De doorgaans plaatselijke acties in het raam van deze strijd worden vrijwel zonder uitzondering gevoerd door mantel- en massaorganisaties, die hun nauwe relatie met de SP zo goed mogelijk proberen te verdoezelen.

...ariers aller landen, onderdrukte volkeren en naties, verenig u!

Rode Tribuune

UITGAVE VAN DE KOMMUNISTISCHE EENHEIDSBEWEGING
POSTBUS 3001, 3003 AA ROTTERDAM
22 FEBRUARI 1979
De JAARGANG: Nr. 2

**NIEUWSBLAD VAN DE
SOCIALISTIESE PARTIJ**

**durf te strijden,
durf te winnen!**

RODE TRIBUUNE

PRO!

VERENIGT U!

Centraal Orgaan van de Groep Marxisten Leninisten

RODE CLAP

Wekelijks

Jrg 3 Nr 2

13 feb - 1979

75

CENTRAAL ORGAAN VAN DE
KOMMUNISTISCHE EENHEIDSBEWEGING
ORGANISATIE MARXISTISCH-L.

KOMMUNIST

VAN DE MARXISTISCH-LENINISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

DE CPN TEGEN BESTEK '81

Nadat de CPN zich lange tijd vrijwel uitsluitend geweerd had op het gebied van vrede en veiligheid (Stop de N-bom), heeft zij zich in het najaar van 1978 met hernieuwd élan geworpen op haar traditioneel voornaamste actiegebied, nl. dat van de sociaal-economische belangenbehartiging. Het doelwit was de matigingspolitiek van de regering - zoals neergelegd in Bestek '81 - en wederom werd de "nieuwe coalitie" - taktiek gevolgd, die in de anti-N-bom campagne met vrij veel succes was toegepast. Deze klassieke taktiek, die op het 26-ste CPN-congres in januari 1978 opnieuw werd geformuleerd, beoogt een bundeling van dwars door de politieke en maatschappelijke scheidslijnen heenlopende "massabewegingen", die de partij rond concrete eisen wil mobiliseren teneinde door buitenparlementaire druk een ander regeringsbeleid af te dwingen. Zoals de CPN eerder het initiatief heeft genomen tot "de massabeweging" tegen de neutronenbom, zegt zij nu ook de stoot te hebben gegeven tot de "democratische machtsvorming" op sociaal-economisch terrein, die zal moeten uitgroeien tot "een nationale beweging tegen Bestek '81".

Velerlei acties

Het startsein tot deze nieuwe actie werd gegeven in een CPN-verklaring van 11 september 1978, waarin allen die "slachtoffer dreigen te worden" van Bestek '81 werden opgeroepen tot frontvorming in bedrijven, onderwijs, welzijnswerk en in de sfeer van de sociaal gesteunden. In al deze sectoren begon de CPN naarstig activiteiten te ontplooiën, waarbij zij zich over het geheel genomen zo veel mogelijk hield binnen de grenzen van de officiële vakbondsstandpunten, die zij overigens intussen wel probeerde te beïnvloeden. Hierbij moet aangetekend dat CPN-leden door hun relatief grote activiteit en georganiseerd optreden soms aanzienlijke invloed weten uit te oefenen op de besluitvorming van vakbondsleden-vergaderingen, vooral in die plaatsen (zoals Amsterdam) en in die sectoren (zoals het universitair onderwijs en welzijnswerk), waarin zij sterk vertegenwoordigd zijn.

Niet alleen vanuit de vakbeweging echter trachtte de CPN het op te nemen tegen de bezuinigingsplannen. Zij deed dit ook met behulp van door haar zelf gecreëerde en gestuurde landelijke zowel als plaatselijke actie-

comité's van "georganiseerden en ongeorganiseerden". Zo werd in en rond bepaalde bedrijfstakken en bedrijven overgegaan tot de oprichting van "comité's voor behoud van de werkgelegenheid" en ondersteunende solidariteitscomité's.

De CPN maakte van haar mantelorganisaties NVB en ANJV gebruik om ook in de kring van vrouwen en jongeren haar "coalitie"-politiek te verwezenlijken. Het geheel vanuit de NVB opgezette comité "Vrouwen eisen Werk" heeft bijvoorbeeld verschillende manifestaties tegen Bestek '81 georganiseerd. Het ANJV was samen met andere jongerenorganisaties, waarin CPN-ers en ANJV-ers een belangrijke rol spelen, nauw betrokken bij de grote manifestatie op 11 november in Den Haag ter ondersteuning van het NVV-jc- "Plan voor de Jeugdarbeid", waarin CPN-ers een belangrijke inbreng hebben gehad.

In de sfeer van de gezondheidszorg, het welzijnswerk en de sociaal gesteunden was de CPN in de herfst van 1978 bijzonder actief. Zo organiseerden de door haar overheerste actiecomité's LAK (Landelijk Aktie Komitee Gezondheidszorg) en LOVEL (Landelijk Overleg Eerste Lijnswerkers) in oktober een speciale actieweek tegen bezuinigingen in de gezondheidszorg. De door de CPN gedomineerde Landelijke Werklozen Belangen Vereniging en de vele door haar beheerste plaatselijke WAO-comité's zorgden voor een massale deelname aan de protestdemonstratie tegen de bezuinigingen op sociale uitkeringen op 3 oktober in Den Haag. In de universitaire sfeer werden onder meer een anti-PAIS-week en bezettingsacties georganiseerd vanuit het LOG (Landelijk Overleg Grondraden), waarin een overheersende rol wordt gespeeld door de Amsterdamse studentenvakbonden ASVA en SRVU en de Nijmeegse USN, die alle een in meerderheid door CPN-ers bemand bestuur hebben. Ook in de recente ambtenarenacties claimt de CPN een succesvol "optreden van communisten".

Inmiddels werden in tal van plaatsen op initiatief van de CPN zg. "Anti-Bestek-comité's" gevormd, die de acties tegen de regeringsmaatregelen moesten coördineren. Helemaal overeenkomstig het geijkte patroon gaf de partij vervolgens eind november de aanzet tot de oprichting van een soort overkoepelend actiecomité onder de naam "Bestek '81 moet van de baan". Dit nieuwe anti-Bestek Comité presenteerde zich publiekelijk tijdens een persconferentie op 4 december in Amsterdam, bij welke gelegenheid een "breed" samengestelde lijst van zo'n achthonderd personen werd bekend gemaakt, die opriepen tot solidariteit. Het eigenlijke comité bleek echter te bestaan uit de eerste twintig ondertekenaars van deze oproep, van wie er tenminste dertien kaderlid van de CPN zijn. De CPN-dominantie is gewaarborgd doordat deze dertien partijleden met het oog op te ontplooiën activiteiten regelmatig voorbesprekingen houden en bovendien het voorzitterschap en secretariaat in handen hebben.

In het comité is een aantal van de eerder genoemde actie-comité's vertegenwoordigd, maar ook personen en organisaties van niet-communistische huize. De CPN gaf begin december te kennen dat zij de tijd rijp achtte voor dit nieuwe initiatief, omdat er in de laatste tijd ondanks een formeel FNV-verbod "voor het eerst een openlijke samenwerking groeide tussen (door de CPN geleide) actie-comité's en vakbeweging", terwijl de FNV-basis zich op vakbondsbijsluitingen met haar eisen voor volledige prijscompensatie en reële loonsverhoging steeds meer zou afkeren van de haars inziens aarzelende FNV-leiding.

Op 27 januari organiseerde het Comité "Bestek '81 moet van de baan" in Utrecht een Landelijk Beraad, waar echter tot algemene teleurstelling nog niet de helft van de achthonderd adherenten kwam opdagen.

Sinds januari is de CPN de anti-Bestekbeweging vooral gaan inzetten tegen de regeringsplannen inzake een eigen bijdrage in ziekenhuiskosten en verkorting van de bijdragenvrije periode in AWBZ-inrichtingen. Een door de CPN geïnspireerde initiatiefgroep "Stop het Eigen Risico", waarvan het voorzitterschap en secretariaat ook al weer in handen zijn van partijleden, startte een handtekeningenactie, die al spoedig naar het voorbeeld van de anti-N-bomactie tot "volksuitspraak" werd verheven. De initiatiefgroep organiseerde op 3 februari in Utrecht een Landelijk Beraad en op 3 maart in Den Haag een massale demonstratie tegen de eigen bijdrage, waarop CPN-sprekers de boventoon voerden maar waaraan ook tal van niet-communistische organisaties hun medewerking gaven. Op 8 maart werden de inmiddels meer dan honderdduizend ingezamelde handtekeningen aan staatssecretaris mevr. VEDERSMIT aangeboden. Met deze actie heeft de CPN tot dusver nog het meeste succes geboekt.

DE CPN IN DE STRIJD TEGEN KERNWAPENS

De Sowjet-Unie en haar internationale bondgenoten blijken niet zonder succes te hebben ingespeeld op de gevoelens van onbehagen, alom gewekt door het voornemen van de Amerikaanse regering om in overleg met haar NAVO-partners het neutronenwapen te introduceren. Door middel van een grootscheepse beïnvloedingscampagne heeft, met name de Wereld Vredesraad, de grootste door Moskou gedirigeerde internationale communistische mantelorganisatie, gepoogd deze onrustgevoelens aan te wakkeren. In Nederland is het de CPN geweest, die zich in steeds nauwer overleg met haar Oosteuropese "bondgenoten" voor deze zaak heeft sterk gemaakt. Een door haar gevormd Initiatiefcomité, dat voor het merendeel bestond uit CPN-leden maar waarin welbewust ook plaats ingeruimd werd voor politiek anders georiënteerden, is er in hoge mate in geslaagd om de in Nederland levende verontrusting over de N-bom onder één noemer te brengen. Hoogtepunten in deze activiteit waren een succesvolle handtekeningactie en de organisatie van een Internationaal Forum op 18 maart 1978 te Amsterdam. Sedertdien heeft de CPN getracht deze nieuwe "vredesbeweging" verder uit te bouwen en ook voor andere doeleinden geschikt te maken.

Symposium en Culturele Manifestatie

Sinds medio 1978 is de CPN druk doende de in de anti-N-bom campagne gelegde contacten te verdiepen en de actie-basis verder te verbreden. Daar toe werd eerst vanuit het comité de stoot gegeven tot de oprichting van een Permanent Overlegorgaan tegen de kernbewapening, waarin vertegenwoordigers van verschillende politieke partijen, kerkelijke vredesorganisaties en de vakbeweging zitting namen. Toen deze opzet voor de CPN niet onverdeeld gunstig uitpakte doopte het Initiatiefcomité zichzelf om in "Samenwerkingsverband Stop de Neutronenbom - Stop de Kernwapenwedloop".

Toen president CARTER na een voorlopig uitstel op 18 oktober 1978 besloot om alvast enkele onderdelen van de neutronengranaat en de overbrengmiddelen ervan in productie te nemen vond het Samenwerkingsverband de tijd aangebroken om de activiteiten op te voeren. Wederom werd Amsterdam de plaats van actie. Achtereenvolgens werd op 16 december 1978 een Internationaal Symposium en op 13 januari j.l. een groots opgezette Culturele Manifestatie tegen de neutronenbom georganiseerd. In beide gevallen was de regie van te voren in herhaalde contacten doorgesproken met functionarissen van de Wereldvredesraad van het Bureau Buitenland van de CPSU. De organisatoren wisten zich derhalve verzekerd van alle, ook materiële steun van die zijde.

Het symposium werd bijgewoond door naar schatting 350 personen, onder wie vertegenwoordigers van met name Oosteuropese ambassades, politieke partijen en vredesorganisaties. Het gezelschap werd toegesproken door de Italiaanse senator en voormalig NAVO-commandant Nino P , die een belangrijk deel van zijn betoog besteedde aan de weerlegging van de NAVO-motieven voor de invoering van de neutronenbom, de Amerikaanse publicist en ex-CIA-functionaris Dr Herbert S , die betoogde dat in geen enkel conflict ooit kernwapens gebruikt mogen worden, de Russische generaal b.d. Prof. M , die president CARTER hekelde omdat hij ondanks de massale protesten overging tot het in productie nemen van het "sinistere" wapen, Prof. J. G , die NAVO-secretaris-generaal J. LUNS op de korrel nam, omdat hij al degenen die zich tegen de neutronenbom keren Sowjet-stromannen had genoemd, en tenslotte de Japanse Boeddhistische monnik Gyotsu S , die bijna letterlijk de visie van de Wereld Vredesraad verwoordde. De discussie die op deze inleidingen volgde werd in belangrijke mate gestuurd door de communistische organisatoren, zodat nauwelijks sprake kon zijn van een afgewogen uitwisseling van ideeën. Het symposium liet dan ook een eensluidend en ongeënuanceerd neen horen tegen de NAVO-plannen rond de neutronenbom.

Op de Culturele Manifestatie "Wij tegen de Neutronenbom" traden ruim 200 artiesten op voor meer dan 6000 bezoekers. Dit dankzij de CPN-inbreng voortreffelijk georganiseerde evenement kreeg in nogal wat landelijke media de publiciteit die ermee beoogd werd.

Nieuwe acties

Het Samenwerkingsverband zint thans kennelijk op nieuwe acties, al is nog niet helemaal duidelijk welke vorm die zullen gaan aannemen. Het gaat er in elk geval om de bestaande relaties in vooral kerkelijke- en vakbondskring uit te breiden en de aandacht voor ontwapeningskwesties verder te helpen richten, niet in het minst met behulp van de vele plaatselijke werkgroepen, die tekenen voor de organisaties van discussie-avonden, protestdemonstraties, fakkeloptochten, e.d.

De greep die de CPN heeft op deze beweging tegen de bewapeningswedloop lijkt zeker niet te verminderen, maar eerder verstevigd te worden. Het doel dat de CPN hiermee beoogt is Nederland uiteindelijk te helpen "bevrijden van het agressieve NAVO-bondgenootschap", niet onmiddellijk maar via een aantal

directe en praktische tussenstappen, zoals o.m. uiteengezet in het CPN-kaderblad "Politiek en Cultuur" van april/mei 1978.

Onder die praktische tussenstappen rekent men de afwijzing van opslag van atoomwapens in ons land en de weigering het Nederlandse leger te integreren in NAVO-verband. Blijkens recente uitlatingen en publicaties lijkt men nu de acties in het bijzonder te willen gaan richten tegen de productie en stationering op Europese bodem van de zg."grijze zône wapens", tactische kernwapens, die tot nog toe zowel bij de SALT- als bij de MBFR-besprekingen buiten beschouwing zijn gebleven, zoals de neutronengranaat, de Pershing II en de Cruise raket.

De echo daarvan viel te beluisteren tijdens een openbare vergadering van de Tweede Kamercommissie voor defensie en buitenlandse zaken op 5 februari j.l., toen van CPN-zijde het idee werd geopperd de regeringen van alle landen die de slotverklaring van Helsinki hebben onderschreven te consulteren over de mogelijkheid van een Europese bespreking inzake deze problematiek. Zo blijkt het samenwerkingsverband, met op de achtergrond de CPN, zich opnieuw in dienst te stellen van de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie, die immers na de conferentie van Helsinki vooral via de Wereld Vredesraad een campagne is begonnen om de daar bereikte "politieke ontspanning te complementeren door militaire ontspanning".

Over deze activiteiten vindt regelmatig en intensief ruggespraak plaats tussen enerzijds functionarissen van het Samenwerkingsverband en de CPN en anderzijds vertegenwoordigers van de Wereld Vredesraad en het Bureau Buitenland van de CPSU en andere Oosteuropese CP-en.

Illustratief voor de diepere bedoeling van organisatoren achter de schermen is een uitspraak van de nieuwe Russische ambassadeur hier te lande Ir Vasily T , dat dit soort acties Nederland "tot een breekijzer in het Westen en de NAVO zal maken".

= = =

III. MINDERHEDEN - ACTIVISME - TERRORISME

MOLUKKERS: RECENTE ONTWIKKELINGEN

Nadat de Molukse gemeenschap in de eerste maanden van 1978 opnieuw ingrijpende ontwikkelingen op politiek en gewelddadig terrein had doorgemaakt, leek er zich in de tweede helft van dat jaar een kentering ten goede te ontwikkelen. Dat hier slechts sprake was van een rustpauze bleek, toen medio december 1978 de noordelijke bolwerken opnieuw de aandacht trokken, ditmaal vooral door uitingen van interne conflictsituaties.

Het was vooral de Jongerenwerkgroep Assen, de plaatselijke afdeling van het Revolutionair Volksfront GOHEBA die daarin een belangrijke rol vervulde.

GOHEBA zelf heeft, behoudens een demonstratie op 7 februari 1979 in Den Haag geen verdere activiteiten ontplooid.

De Molukse leiding heeft zich de laatste maanden nauwelijks meer gemanifesteerd.

Terugblik 1978

Terugblikkend op de ontwikkelingen in 1978 kan worden gesteld, dat het afgelopen jaar in de ogen van de Molukkers weinig positiefs moet hebben opgeleverd. Op verschillende terreinen kregen zij tegenslagen te incasseren. Op politiek terrein manifesteerde zich een ondubbelzinnige houding van de Nederlandse regering daar waar het de Molukse politieke aspiraties betrof; op het vlak van de geweldsuitingen werd de Molukkers eveneens duidelijk gemaakt, dat de Nederlandse overheid / Justitie een minder terughoudend standpunt innam.

Of deze factoren ook op langere termijn de ontwikkelingen en gebeurtenissen binnen de Molukse gemeenschap zullen beïnvloeden valt nog niet te overzien. Wel werd in de tweede helft van 1978 geconstateerd, dat er aanmerkelijk minder uitingen van Moluks agressief gedrag plaatsvonden maar vooral ook minder geruchten over Molukse acties circuleerden.

Opgemerkt wordt dat de sfeer van ogenschijnlijke ontspanning binnen de Molukse gemeenschap gedurende de tweede helft van 1978 min of meer een afspiegeling vormde van de inactiviteit van de Molukse leiding. Ir MANUSAMA c.s. hebben zich, na de politieke stellingname van de Nederlandse regering, gerealiseerd, dat er binnen de Molukse gemeenschap sprake is van een afnemend élan om de RMS-strijd voort te zetten. De Molukse leiding is niet in staat gebleken nieuwe initiatieven te ontplooiën die een einde zouden kunnen

maken aan de heersende impasse. Behalve een weinig succesvol verlopen bezoek van twee van MANUSAMA's getrouwen aan de Verenigde Naties en de oprichting van de Stuurgroep RMS, onder auspiciën van de Badan Persatuan, zijn er verder geen ontwikkelingen geweest die de achterban hebben kunnen inspireren.

Het duurde tot medio december 1978 voor er weer sprake was van enige opleving van de activiteiten. Op 14 december werd aan het bestaan van GOHEBA landelijke bekendheid gegeven. Kort daarna volgde de eerste aanzet die in de noordelijke bolwerken leidde tot een aanzienlijke sfeerverslechtering.

Resumerend kan gesteld worden, dat er op het politieke terrein naar het zich thans laat aanzien geen mogelijkheden voor de Molukse leiding voorhanden zijn om een einde te maken aan de heersende impasse. Er is een situatie opgetreden die min of meer vergelijkbaar is met de situatie van vóór de terreuracties van december 1975. De kansen op geweld zullen echter minder afhangen van ontwikkelingen op Moluks leidinggevend niveau dan wel van daartoe stimulerende activiteiten door kleine kernen van radicale Molukse jongeren.

Het Revolutionair Volksfront GOHEBA

GOHEBA, (waarover eerder werd gemeld in de overzichten van het derde en vierde kwartaal van 1978) kreeg landelijke bekendheid op een persconferentie te Barneveld op 14 december 1978. Na een periode, waarin de kerngroep van GOHEBA vooral aandacht had besteed aan de organisatorische opzet, leek het moment gekomen, dat GOHEBA een meer concrete inhoud aan de door haar geformuleerde doelstellingen zou gaan geven. Dit mede omdat zich tijdens de persconferentie reeds meningsverschillen voordeden tussen de kerngroep en aanwezige sympathisanten die naar voren brachten, dat zij niet zo geporteerd waren voor een te theoretische benadering zoals GOHEBA die bleek voor te staan.

Tot nu toe is het optreden van GOHEBA beperkt gebleven tot een demonstratie op het Binnenhof te Den Haag, waar een dertigtal leden protesteerde tegen de levering van korvetten door Nederland aan de Indonesische Marine.

Wel heeft GOHEBA een verdere uitbouw aan haar doelstellingen gegeven en een viertal sectoren gevormd met ieder een eigen taakstelling. Deze sectoren zullen concrete inhoud moeten geven aan de volgende onderdelen:

- a. algemeen;
- b. het moederland;
- c. het buitenland;
- d. cultuur.

In hoeverre GOHEBA in de toekomst een stempel op de ontwikkelingen binnen de Molukse gemeenschap zal gaan drukken, zal afhangen van het antwoord op de vraag of de politieke kerngroep van GOHEBA het niveauverschil tussen haarzelf en de minder politiek geëngageerde achterban, weet te overbruggen, met andere woorden, of de kerngroep weet te appelleren aan de achterban die meer op daden dan op theoretische formuleringen is ingesteld.

Sfeerverslechtering in het Noorden

Vanaf medio december 1978 hebben er in Assen en Bovensmilde verschillende kalk- en plakacties plaatsgevonden. Radicale Molukkers, voornamelijk behorend tot de Jongerenwerkgroep Assen, hebben door middel van het aanbrengen van RMS-leuzen en het aanplakken van foto's van de in 1977 omgekomen treinkapers voor een sfeer gezorgd die een einde maakte aan de ogenschijnlijke rust die ook in genoemde wijken vrij lange tijd heeft geheerst. Deze activiteiten, geïnitieerd door bekende Molukkers als en , hebben er voor gezorgd dat de herinnering aan de acties in het verleden levend wordt gehouden en opnieuw wordt opgeroepen de strijd zonodig gewelddadig voort te zetten.

Anderzijds echter is door deze acties een conflictsituatie ontstaan tussen de radicalen en een groeiende categorie die zich steeds meer tegen nieuwe Molukse gewelddadigheden keert.

De Jongerenwerkgroep Assen, die een plaatselijke afdeling van het Revolutionair Volksfront GOHEBA vormt, heeft door haar kalk- en plakacties gedemonstreerd, dat zij de naar haar mening te theoretische benadering van GOHEBA afwijst en min of meer autonoom haar eigen activiteiten wenst te bepalen.

ONTWIKKELINGEN IN DE EXTREEM RECHTSE SFEER

Protest tegen gerechtelijke uitspraken

Nadat de Nederlandse Volksunie op 8 maart 1978 tot "verboden vereniging" was verklaard, heerste er nogal wat verwarring in de NVU-gelederen. Sommige leden vreesden voor gerechtelijke stappen indien zij hun lidmaatschap zouden continueren; het ledental daalde dan ook.

Eenmaal de eerste schrik te boven trachtte men weer enige lijn in de organisatie te brengen. Tegen de uitspraak van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam werd hoger beroep aangetekend; het Gerechtshof te Amsterdam verklaarde dit niet ontvankelijk, aangezien de oorspronkelijke vordering, te weten ontbinding van de Unie, was afgewezen. Afhankelijk van de beslissing die door de Hoge Raad in deze zaak genomen zal worden, zal overwogen worden of men zich al of niet zal wenden tot de Europese Commissie te Straatsburg.

De heren J. GLIMMERVEEN en , resp. voorzitter en vice-voorzitter van de NVU, hebben bovendien persoonlijk nog klachten ingediend bij de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens naar aanleiding van het vonnis dat tegen hen is uitgesproken wegens het verspreiden van pamfletten met een voor Surinamers en buitenlandse gastarbeiders beledigende inhoud in augustus 1976. Daarnaast hebben beiden de commissie erop attent gemaakt dat het hen onmogelijk is gemaakt zich kandidaat te stellen voor de Gemeenteraadsverkiezingen in mei 1978, zowel in Amsterdam als 's-Gravenhage, waar de NVU-voormannen naamloze lijsten hadden ingediend.

Viking-Jeugd

Afdeling Nederland van de Viking-Jugend

De afdeling Nederland van de Viking-Jeugd werd in 1975 opgericht in navolging van de Westduitse "Wiking-Jugend", de jeugdorganisatie van de HIAG (Hilfsgemeinschaft auf Gegenseitigkeit der Soldaten der ehemalige Waffen SS). Het algemeen secretariaat is gevestigd in West-Duitsland, van waaruit propagan-da-materiaal naar de diverse nationale afdelingen, waaronder de Nederlandse, wordt verzonden.

Na enige jaren van in-activiteit probeert de Afdeling Nederland nu vaste voet op Nederlandse bodem te krijgen. Er is een ledenwerf-campagne ge-start en in pamfletten wordt de Nederlandse jeugd opgeroepen zich aan te mel-den bij deze "volkstrouwe" jeugdbeweging, die aangesloten heet te zijn bij een "Europese Federatie der Viking-Jeugd".

Verwantschap

Viking-Jeugd / afdeling Nederland voelt zich in politiek opzicht ver-want met de NVU; zij streeft een raszuiver Nederland na, waarvan ook Vlaan-deren deel zal mogen uitmaken. Daarnaast is er een verwantschap op ideolo-gische gronden met de zogenaamde "Noordbond", die

"het cultureel erfdeel en de identiteit van het Germaanse ras be-schermen" wil.

Activiteiten

De geringe activiteiten van "Vikingen" behelzen voornamelijk het organiseren van Jeugdkampen en het bezoeken van oorlogsgraven van tijdens de tweede wereldoorlog gevallen geestverwanten, zoals die in Dixsmuiden, België. Men heeft kennelijk een hang naar het militante, hetgeen zich onder andere uit in een strenge discipline, uniforme kleding, gebruik van symbolen (odal-rune) en het deelnemen aan zogenaamde 'overlevings-cursussen'.

De Nederlandse afdeling van de Viking-Jeugd telt slechts enkele leden.

Buitenlandse contacten

Het contact met "Vikingen" uit andere Westeuropese landen komt voornamelijk tot stand bij gemeenschappelijke kransleggingen en tijdens 'zomer- en winterkampen', waaraan ook wordt deelgenomen door leden van de afdelingen in Vlaanderen, Duitsland, Frankrijk, Engeland, Spanje en Noorwegen.

PUBLICITEIT VOOR SLOBODAN M

"Karate-killer Slobodan M. , een Joegoslavische ex-geheim-agent, onderhield lange tijd een liefdesrelatie met de adjunct-directrice van de Scheveningse strafgevangenis. Speelde zij de rol van Mata Hari op bevel van de BVD?"

"Het blijkt zo maar mogelijk, dat een drievoudig moordenaar in zijn cel in de Scheveningse strafgevangenis gesprekken opneemt op een cassetterecorder. En nog wel gesprekken met een ambtenaar van onze 'geheime dienst', de BVD."

Met introducties zoals hierboven geciteerd en koppen als "Liefde voor karate - Bob op BVD bevel", verschenen in de edities van 3 en 10 februari j.l. van het weekblad "Extra" artikelen over de vrijheden en genoegens die de Joegoslavische gedetineerde Slobodan M in de Scheveningse strafgevangenis ten deel zouden zijn gevallen, alsmede over de veronderstelde bemoeienis van de Binnenlandse Veiligheidsdienst hiernede. Ook in "De Telegraaf" van 20 januari was onder de kop "Rijlessen, karatedemonstraties en snelle ritten in de Mercedes" reeds een artikel gewijd aan de zeer grote mate van vrijheid die M in Scheveningen zou hebben genoten.

De affaire M

De affaire M begon in Nederland op de avond van 24 december 1973, toen in het Amsterdamse café "De Boemerang" ruzie ontstond tussen M en een drietal Joegoslaven met wie hij plannen had gemaakt voor een overval op een supermarkt. Dit drietal B, F en D, had M op het laatste moment niet de vereiste hulp verleend, waardoor een sfeer van vijandigheid en bedreiging was ontstaan, die tenslotte resulteerde in een machinepistoolsalvo, bedoeld als waarschuwing aan het adres van M.

Toen deze zich de volgende avond in gezelschap van twee vrienden in het Amsterdamse café "Mostar" bevond en één van zijn drie vijanden,

F , zag binnenkomen, aarzelde hij niet en schoot hem neer.

F overleed ter plaatse.

Vervolgens keerde M zich tegen de toevallig aan de bar gezeten vriendin van een andere vijand, G (die haar ernstige schotverwonding echter zou overleven), waarna hij zich - nog steeds in gezelschap van zijn twee vrienden - naar het café "De Boemerang" begaf.

Voor dit café ontmoette hij G en twee van diens kornuiten. Er ontstond een vuurgevecht waarin M de metgezellen van G doodde.

M werd na een vuurgevecht met de politie gearresteerd. B en D vluchtten via België naar Joegoslavië.

In tegenstelling tot de verklaringen van degenen die de schietpartijen overleefden dat er slechts sprake was van aanleiding in het criminele vlak, stelde M in zeer uitvoerige verklaringen, dat de gewelddadigheden het rechtstreekse gevolg waren van een conflict tussen hemzelf en de Joegoslavische inlichtingen- en veiligheidsdienst SDB. (Meer algemeen bekend onder haar vorige naam UDBA.) M beweerde nl. dat hij door de SDB geliquideerd zou worden daar hij zelf een SDB liquidatie-opdracht had geweigerd uit te voeren. In M's visie waren B, F en D agenten der SDB die de opdracht hadden hem uit de weg te ruimen. M's actie moest dan ook gezien worden als een preventiemaatregel. Dat daarbij nog enkele andere Joegoslaven slachtoffer waren geworden was volgens M van ondergeschikt belang.

Relaties met Joegoslavische Diensten?

Uit de verklaringen van M over zijn relaties met Joegoslavische inlichtingen- en veiligheidsdiensten, ondersteund door een autobiografie van niet minder dan 170 bladzijden, is niet met zekerheid gebleken dat M werkelijk geweigerd had politieke activiteiten van gewelddadig karakter uit te voeren. M's verhaal omtrent zijn relaties met de KOS (de Joegoslavische militaire veiligheidsdienst) en de SDB/UDBA komen samengevat op het volgende neer:

- 1967- Tijdens de vervulling van zijn militaire dienstplicht, kwam Slobodan M in contact met de militaire inlichtingendienst KOS. Waarschijnlijk dankzij zijn coöperatieve houding en zijn bekwaamheid in karate, zou hij vervolgens overgedragen zijn aan de UDBA.
- 1967- Om zijn betrouwbaarheid te testen, werd M naar Parijs gestuurd, waar hij gearresteerd werd door, naar hij toen veronderstelde, de Franse veiligheidsdienst. Tijdens harde ondervragingen trachtte men hem te dwingen tot de bekentenis dat hij een agent was van de Joegoslavische inlichtingendienst. Nadat hij deze test goed had doorstaan, werd hem echter medegedeeld dat de ondervraging geënceneerd was door de UDBA.
- 1968- De eerste opdrachten die M moest uitvoeren voor de UDBA betroffen het verzamelen van gegevens over de Joegoslavische Kominformisten (Anti-TITO-gezinde communisten) in Roemenië.
- 1968- Na de opdrachten in Roemenië te hebben uitgevoerd, werd M op het spoor gezet van Vlado D, de leider van de Kominformisten, met de opdracht deze te liquideren.
In het kader van deze opdracht reisde hij vergeefs naar Frankrijk en Zweden.
- 1972- In mei 1972 werd M in Zweden veroordeeld tot drie jaar en zes maanden gevangenisstraf, wegens vechtpartijen, wederrechtelijke vrijheidsberoving en verkrachting.
- 1973- In juli 1973 wist M echter te ontvluchten naar Nederland. Hij was toen in het bezit van een vervalst Zwitsers paspoort. In Amsterdam ontmoette hij de illegaal in Nederland verblijvende Joegoslaaf G, die contact zou hebben met de in Brussel woonachtige Vlado D.
- 1974- Nadat M aldus eindelijk het adres van D achterhaald had vertrok hij medio december 1974 naar Brussel om de gezochte te vermoorden. M bezocht D, wel maar voerde zijn voornemen niet uit.

Veroordeling

De arrondissementsrechtbank te Amsterdam veroordeelde M op 15 juni 1976 tot 18 jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest, waarbij de rechtbank er onder meer rekening mee hield dat de schietpartij zich

tegen aannemelijk geachte politieke achtergronden had afgespeeld.

In hoger beroep werd M. op 10 december 1976 door het Gerechtshof te Amsterdam veroordeeld tot 13 jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. Het Hof kende namelijk nog meer gewicht toe aan de politieke achtergronden van de zaak.

Recent contact tussen M. en de BVD

Het behoeft geen betoog, dat de sensationele artikelen over BVD-bemoeienissen met M., waarbij de adjunct-directrice van de Scheveningse strafgevangenis op "bevel van de BVD de rol van Mata Hari" gespeeld zou hebben, verzinsels zijn.

De recente publicaties worden dan ook gezien als een poging van M. om aan te tonen dat hij wederom het slachtoffer dreigt te worden van manipulaties van een inlichtingendienst en zodoende zijn verder verblijf in Nederland veilig te stellen. M. had namelijk gedacht dat zijn "voorkeursbehandeling" in de Scheveningse gevangenis zou leiden tot vervroegde invrijheidsstelling en dat hij in Nederland politiek asiel zou krijgen. (Zijn asielaanvraag is echter afgewezen). De BVD zou nu volgens M. nog een uitwijzing kunnen voorkomen door te verklaren dat hij inderdaad voor de Joegoslavische geheime dienst gewerkt heeft, deze dienst de rug heeft toegekeerd en derhalve terecht gesteld zal worden zodra hij in handen van de Joegoslavische autoriteiten zou vallen.

Het zal duidelijk zijn dat de BVD deze verklaring in 1976 al niet kon afleggen en dat ook nu nog niet kan.

INTERNATIONALE CONFERENTIES TEGEN EEN GEÏNTEGREERD EUROPA

"Het Europa dat de heren CARTER, SCHMIDT, GISCARD en ANDREOTTI ons presenteren heeft geen enkele band met het proletarische internationalisme, met het Europa van de arbeiders, waarvan de Westerse arbeidersbeweging sinds een eeuw droomt. Integendeel - in de geest van deze promotors van en bij de huidige dynamiek van de klassenstrijd - wil men een Europa van het kapitaal bouwen, dat noodzakelijkerwijs overheerst zal worden door de Duits-Amerikaanse internationals."

Deze uitspraak van de bekende schrijver en filosoof Jean-Paul SARTRE verscheen begin 1977 in een open brief in het Franse dagblad Le Monde. Over de hoofden van de "militante socialisten" van de Parti Socialiste heen, aan wie de brief in eerste instantie was geadresseerd, richtte SARTRE zich tot wat zich vanaf 1977 zou ontwikkelen tot een nieuwe generatie voorstanders van een "Links Europa", in verzet tegen de eerste rechtstreekse Europese Verkiezingen in juni 1979 en tegen de Europese integratie.

Het "Aktie-komitee tegen een Duits-Amerikaans Europa en tegen de Verkiezing van een Europees Parlement, dat zulk een Europa zou dienen" waartoe SARTRE - samen met andere persoonlijkheden - reeds in december 1976 opriep, kreeg eind 1978 gestalte in het zogeheten "Comité d'Initiative pour une campagne anti-Imperialiste Européenne", vermoedelijk het concrete resultaat van de naar elkaar groeiende activiteiten van het Franse "Centre d'Etudes anti-impérialiste (CEDETIM) en het eveneens Franse "Comité d'Action contre l'Europe Germano-Américaine" (CACEGA).

Kern van SARTRE's visie (en die van een groeiend aantal anti-EEG-ers) is dat een Verenigd Europa kapitalistisch zal zijn, dat multinationals de dienst zullen uitmaken, parlementen - zowel nationaal als Europees - machteloos of machtelozer worden, dat er voor "minderheden" steeds minder speelruimte zal blijken te zijn en economische groei tot dogma verheven zal worden ten nadele van het ecologische evenwicht. Maar het zijn toch vooral de "Atlantische" tendenzen in de Europese integratie die bestreden worden. Andere tendenzen (repressie van staatswege, minderheden-(wan-)beleid,

Tegen een Amerikaans-Duits Europa

Manifestatie op zondag 4 februari in de Hoeksteen

(Marcanti), Jan van Galenstraat 6-10, Amsterdam - Aanvang 13.30 uur

EUROPA ÉÉN? BESLIST NIET!

De Vrije Socialist
Kerkgroep voor de
Rechtsstaat
Rood Verzetfront
ENKEL
Informatie groep
Politieke
Gevangenen
Anti-Verkiezing-
komitee, Tilburg
Gerakan Pattimura
Ierland komitee
Landelijke
stroomgroep
Stop
Kernenergie

PROGRAMMA:

Politiek / Economies

Comité Contre une Europe unitaire - Association
de France

Militarisme / NAVO

Greenpeace

Kernenergie

Landelijke stroomgroep
Kernenergie

Politie / Anti-terreur-konventie

Werkgroep voor de Rechtsstaat

Politieke gevangenen

Informatie groep
Politieke gevangenen
Werkgroep voor de Rechtsstaat

militarisering, ontwikkeling van een plutonium-economie) staan feitelijk op een tweede plan, al spreken ze meer tot de verbeelding en worden ze om die reden niet genegeerd. Vóór alles gaat het er echter om aan te tonen, dat Amerika enerzijds met hulp van West-Duitsland een hegemoniepositie in West-Europa tracht te handhaven of te herstellen, anderzijds de eigen economische problemen op West-Europa afwentelt. Met andere woorden: getracht wordt een wig te drijven tussen zowel West-Europa en de Verenigde Staten als tussen de Westeuropese landen onderling.

Dit is de basis van het verzet tegen het Europees politiek eenwordingsproces. Bijeenkomsten - zowel internationaal als nationaal - zijn en worden georganiseerd om daartegen een breed front tot stand te brengen, zoals eind vorig jaar in Parijs (14 en 15 oktober) en Turijn (25 en 26 november) en begin dit jaar in Namen.

Aan deze laatste bijeenkomst, op 20 en 21 januari, werd ook deelgenomen door representanten van Nederlandse organisaties. Eén daarvan, het Rood Verzetsfront, organiseerde op zijn beurt samen met o.a. de Federatie van Vrije Socialisten, de Werkgroep voor de rechtstaat, Onkruit en de Informatiegroep Politieke Gevangenen, op 4 februari j.l. in de Hoeksteen te Amsterdam een manifestatie "tegen een Amerikaans-Duits Europa" onder de titel "Europa één? Beslist niet!". Sprekers op deze manifestatie waren o.m.

(Internationaal Komitee voor de verdediging van politieke gevangenen in West-Europa) en
(Comité d'action contre l'Europe Germano-Américaine).

Mede ten vervoelge op deze manifestatie zijn er inmiddels in diverse Nederlandse plaatsen zogeheten Anti-Verkiezingskomitees (AKV) opgericht.

RUSSELL-Tribunaal 3 - 10 januari

Op 3 januari 1979 begon de tweede zitting van het Derde Internationale RUSSELL-Tribunaal. Een half jaar eerder had, tijdens een eerste zitting, de problematiek rondom de Berufsverbote centraal gestaan. Nu kwamen drie onderwerpen aan de orde, t.w.:

1. censuur in de BRD;
2. ontwikkeling en methoden van de "Verfassungsschutz";
3. beknotting van de rechten van personen, betrokken bij strafprocessen.

In haar voorlopige slotconclusie stelde de jury ten aanzien van deze onderwerpen het volgende vast:

1. De vrijheid van meningsuiting in de BRD wordt beknot door toevoegingen aan het Duitse strafrecht, waardoor ook indirecte vormen van censuur worden ingesmokkeld.
2. De "Verfassungsschutz" gaat haar bevoegdheid ver te buiten en heeft zich een politieke machtspositie verworven.
3. De in de grondwet vastgelegde vertrouwensrelatie tussen advocaat en cliënt is verstoord. In dit kader werd de nu anderhalf jaar oude "Kontaktsperre-gesetz" veroordeeld.

Als enige Nederlander had de Groningse hoogleraar Prof. Dr. zitting in het RUSSELL-Tribunaal. Belangstelling voor de (openbare) discussies van het Tribunaal werd getoond door o.m. een vertegenwoordiger van het Rood Verzetfront en door enkele leden van het advocatencollectief dat vorig jaar de drie in Nederland gedetineerde RAF-leden verdedigde.

Internationale Ierland-conferentie in Frankfurt (19 - 21 januari)

Ieren distantiëren zich van de RAF

De Ierlandconferentie in Frankfurt was weinig succesvol, mede getuige diverse negatieve reacties van de kant van deelnemende groepen. Eén van de belangrijkste thema's "hoe de Ierse strijd uit zijn isolatie te halen", kwam nauwelijks ter sprake. Hoogtepunt was de discussie over "politieke gevangenen". De oorzaak hiervan lag vermoedelijk enerzijds in de gebrekkige voorbereiding van iedere deelnemer afzonderlijk, anderzijds in de poging van de leiding - met achter de schermen waarschijnlijk lieden uit "antifa-groepen" - het geheel te veranderen in een "RAF-vertoning".

Tegen deze door de leiding beoogde verschuiving van het zwaartepunt van Ierse naar Duitse problemen namen vrijwel alle deelnemende groepen, w.o. de Sinn Fein, stelling. De Ieren konden weliswaar de doelstellingen van de RAF begrijpen, maar weigerden beslist zich te identificeren met het terrorisme, uitgeoefend door de RAF. Bovendien wezen zij een gelijkstelling van gevangenen RAF- en IRA-leden resoluut van de hand. Diepgaande discussie over de RAF beschouwden de Ieren verder als irrelevant voor een Ierland-conferentie.

De Franse delegatie kwalificeerde de bijeenkomst zelfs als mislukt en nodigde de deelnemers uit voor een vervolgbijeenkomst op 24 april in Parijs.

Opvallend is dat voor deze nieuwe bijeenkomst ook de strijd tegen de Europese eenwording op het programma staat. Hierover is de diverse Ierland-comité's gevraagd een eigen analyse van het hedendaags Europa te maken om zo de strijd tegen "het Europa van de repressie" meer inhoud te geven.

Internationaal Verdedigingskomitee

Bijeenkomst 3-3-1979 in Limburg

Op 3 maart j.l. werd te Hoensbroek de aanvankelijk voor 10 februari geplande bijeenkomst van het Internationaal Verdedigingskomitee gehouden.

De eerste poging om het IVK nieuw leven in te blazen (18 november vorig jaar in Frankfurt) werd algemeen als mislukt beschouwd, hetgeen men voornamelijk weet aan die de organisatie slecht had voorbereid. Deze keer had de Belgische advocaat de spil van het CDPFRFA (Comité de Défense des Prisonniers Politiques en République Fédérale d'Allemagne), de organisatie aan zich getrokken.

Gebleken is dat niet alleen advocaten de vergadering bijwoonden doch ook activisten alsmede vertegenwoordigers van wat genoemd zou kunnen worden familie-actiegroepen (bv. de familie , waarvan de zoon in Duitsland gedetineerd is).

Opmerkelijk is derhalve ook hier weer een gezamenlijk optreden van advocaten en prominente activisten.

Noot: In België was aanvankelijk het CDPPRFA een organisatie te vergelijken met het (voormalig) Medisch Juridisch Comité Politieke Gevangenen (MJCPG). Hierin is op een zeker moment het CSFAR (Comité de Soutien à la Fraction Armée Rouge), opgegaan, welke organisatie vergelijkbaar is met het Rood Verzets Front in Nederland.

Het CDPPRFA kan beschouwd worden als een organisatie met het zwaartepunt aan de kant van de advocaten, terwijl het RVF in Nederland na de opheffing van het MJCPG een organisatie is met het zwaartepunt bij de activisten.

= = =

TEGEN EEN AMERIKAANS-DUIJS EUROPA

EUROPA ÉÉN ? ~ BESLIST NIET !